

Onafhankelijke economische ramingen en monitoring begrotingsregels

In reactie op de eurocrisis zijn noodmaatregelen genomen door de ECB, is op Europees niveau begonnen met hervormingen van de bankensector, is een macro-economische onevenwichtigheids-procedure geïntroduceerd en zijn de Europese begrotingsregels op de schop gegaan. Wat dit laatste betreft gaat het daarbij vooral om een set eind 2011 van kracht geworden secundaire wetgeving ('six-pack'; a), het verdrag inzake Stabiliteit, Coördinatie en Bestuur in de Economische en Monetaire Unie. ('fiscal compact'; b) en secundaire wetgeving die in februari jongstleden is afgerond ('two-pack'; c). Het verdrag is op 1 januari in werking getreden in elf eurolanden, maar is in Nederland nog niet door het parlement goedgekeurd.

Een onderdeel van de aanpassing van de Europese begrotingsregels is de verplichting om deze in nationale wetgeving en procedures te verankeren om naleving van de regels te verbeteren. De belangrijkste verplichting is om het streven naar begrotingsevenwicht, onderdeel van het Stabiliteitspact en de fiscal compact, in nationale wetgeving, liefst in de grondwet, vast te leggen. Daarnaast is het voor lidstaten noodzakelijk om een instelling aan te wijzen die voor het begrotingsproces onafhankelijke macro-economische ramingen maakt of ten minste beoordeelt. Verder dient de lidstaat een onafhankelijke instantie te hebben die beoordeelt of de begroting voldoet aan de Europese numerieke begrotingsregels over overheidstekort, overheidsschuld en overheidsbestedingen.

In Nederland gebeurt de nationale verankering via de wet Houdbare overheidsfinanciën (d), die momenteel aanhangig is in de Tweede Kamer. Deze wet legt vast dat het voeren van het trendmatig begrotingsbeleid geschiedt met inachtneming van de door instellingen van de Europese Unie vastgestelde norm voor: de MTO (middellangetermijndoelstelling) voor het structurele EMU-saldo (momenteel een bandbreedte van +0,5% bbp tot -0,5% bbp). Verder geeft de wet Hof aan dat het CPB de onafhankelijke macro-economische ramingen maakt voor het begrotingsproces en dat de Raad van State monitort of de ontwerpbegroting voldoet aan de numerieke regels. De Raad van State beoordeelt ook het herstelprogramma dat de regering dient in te dienen als de begroting niet langer voldoet aan de numerieke regels.

Parlementaire aanvaarding van de wet Hof betekent voor het CPB dat voor het eerst wettelijk zijn rol is vastgelegd als maker van de onafhankelijke economische ramingen voor het begrotingsproces (e). Deze rol is al decennialang de praktijk. Ook praktijk is dat het CPB in het *Centraal Economisch Plan* en de *Macro Economische Verkenning* aangeeft of bij het geschetste economische beeld en op basis van de huidige beleidsuitgangspunten de begroting al dan niet voldoet aan de numerieke uitgavenregels (kadertoetsing) en eventuele numerieke tekortregels. Het CPB zal deze praktijk voortzetten en aanvullen met de beoordeling van andere numerieke begrotingsregels (bijvoorbeeld over overheidsschuld) zodra deze operationeel zijn.

(a) Van het six-pack is voor dit tekstkader vooral de Richtlijn tot vaststelling van voorschriften voor de begrotingskaders van de lidstaten ([2011/85/EU](#)) van belang. In december 2012 concludeerde de Europese Commissie dat de voortgang met de nationale implementatie "substantieel maar ongelijk is". Zie European Commission, 2013, Interim Progress Report on the implementation of Council Directive 2011/85/EU on requirements for budgetary frameworks of Member States, Occasional Paper [128](#). Er zullen eurolanden zijn waar dezelfde instelling zorg zal dragen voor de onafhankelijkheid van de macro-economische ramingen en beoordelen of de overheidsbegroting voldoet aan de numerieke begrotingsregels.

(b) De Nederlandstalige versie van het ontwerpverdrag is in [februari 2012](#) aan de Tweede Kamer aangeboden.

(c) Van het twopack is vooral de concept[richtlijn](#) over monitoring en beoordeling van ontwerpbegrotingen van belang.

(d) Ministerie van Financiën, 2012, Wetsontwerp Houdbare Overheidsfinanciën (Hof), [september](#).

(e) Voor de onafhankelijke positie van het CPB is ook van belang: Regeling van de minister-president, minister van Algemene Zaken, houdende de vaststelling van de Aanwijzingen voor de Planbureaus, [februari 2012](#).